СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXIV. Ч. 79. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 6. квітня, 1926. VOL. XXXIV. No. 79. Jersey City, N. J., Tuesday, April 6. 1926. THREE CENTS

УРЯД НЕ ТРАТИТЬ, А ЗАРАБЛЯЄ МИМО ЗНИЖЕННЯ ПОДАТКІВ

ВАШИНҐТОН, 4. квітня. — Чорні ворожби про загрожуючий недобір федерального скарбу, які прихильники уряду голосили з приводу обниження податків кілька місяців тому, не здійснюються. Урядови не то що не грозять недобори, але він ще готов дістати сього року таку поважну надвишку приходів понад росходи, що за сей рік уряд буде могти сплатити поважну частину публичного довгу.

Коли другі квартальні сплати податків підуть так добре, як перші квартальні сплати, що припали на март, то уряд буде мати коло чверть міліярда долярів надвишки. З огляду на те, деякі члени конґресу вже тепер лагодяться ставити до уряду домагання ще далі знижити податки.

АРЕШТУВАЛИ ЩЕ ОДНУ РОЗБИШАЦЬКУ ШАЙКУ.

НЮ ЙОРК, 4. квітня. — Нюйорська поліція, котра недавно виловила дику розбишацьку шайку Гвитмора, тепер подає до відома, що вона попала на слід і виарештувала членів другої подібної банди, на котрої чолі стояв одришок, якого звали „Инґлиш Ґері Волон". Арештовано покищо 6 бандитів. Поліція попала на їх слід після нападу на один готель, у котрому вони обрабували партію, граючу в карти; поліційні аґенти поїхали слідом за розбишаками та відкрили їх криївки.

БОРОТЬБА ЗА ПРОГИБІЦІЮ.

ВАШИНҐТОН, 4. квітня. — Чим більше зближається переслуханнє перед субкомітетом сенатового судового комітету в справі прогибіції, тим більше завзяття проявляють обі сторони супроти себе. Противники прогибіції стараються дістати завізвання для свідків, які, хоча признаються прихильниками прогибіції, можуть своїми зізнаннями помогти ворогам. Методисти збираються помагати всіми силами прихильникам прогибіції. Ріжні ради тверезости збирають гроші на кошти переслухання.

„ПОРА ВІДКЛИКАТИ ПРОГИБІЦІЮ".

НЮ ЙОРК, 4. квітня. — Др. Н. М. Ботлер, президент Колумбійського університету, виголосив тут промову про прогибіційний закон. Говорив він, що револьта проти прогибіційного закона росте з кождим днем, і знесенне закона стало питанием дня. Він радив противникам прогибіції не подаватися на ніякі компроміси, але жадати повного знесення закона.

ГАЛАБУРДИ В РОСІЙСЬКІЙ ПРАВОСЛАВНІЙ ЦЕРКВІ.

НЮ ЙОРК, 4. квітня. — Іван Кедровський, котрого американський суд признав правним митрополитом російської православної церкви в Америці та впровадив у правне посіданне катедри й митрополичої палати, мав нині правити перше богослуженне в катедрі, але не міг сього зробити через брак відповідних риз.

Мимо того, що він не появився на богослуженню, в церкві не обійшлося без шкандалу. Коли богослуження кінчилося, з товпи вірних виступив молодий мущина, та ставувши на ступені вівтара, почав говорити промову, в якій нападав острими словами на Кедровського. До промовця приступив сейчас детектив, котрих видно було в церкві більше, та приказав йому забиратися з церкви, а коли сей не послухав, заарештував його та повів на поліційну стацію. За арештованим потягнулася велика маса присутних у церкві людий. Сі заховувалися з початку провокуючо, але коли побачили поліційну стацію, посмирніли та стали просити полісмена пустити арештованого. Полісмен приказав їм розійтися, що вони зараз зробили, та повів арештованого на стацію. Тут полісмен обжалував арештанта за неприличне поведення в церкві. Арештований заявив поліційному офіцерови, що він називається князь Ґондорд Руаманський. Арештованого задержано на поліції до вечера, коли поліційний суддя пустив його на волю безкарно, коли арештований перепросив полісмена за те, що його не послухав.

НОВА КУ-КЛАКС-КЛЕНІВСЬКА ОРҐАНІЗАЦІЯ.

АТЛАНТА, Джорджія, 4. квітня. — Від коли Ку-Клакс-Клен проявив признаки безповоротного упадку, від тоді члени Клена стали робити заходи до орґанізації нового подібного товариства. За перше своє завданнє сі наслідники Клена уважають боротьбу проти науки про еволюцію (після якої висші роди звірят розвинулися з низших).

ПАСЕЙСЬКИЙ СТРАЙК.

ПАСЕЙК, Ню Джерзі, 4. квітня. — Торговельна палата, котра старається довести до закінчення ткальняного страйку, заявляє на основі спеціяльних розслідів, що колиб страйк зараз покінчився та робітники сейчас вернули до праці, то мимо сього для всіх робітників праці в фабриках не буде, бо через страйк замовлення на ткальняні вироби пішли куди инде, і по отворенню фабрик наново фабрики не будуть мати богато до роботи.

Страйковий комітет видав заклик до страйкарів видержати хочби навіть через ціле літо, якби сього зайшла потреба.

ПОТРЕБА ЩЕ ОДНОЇ ДЕМОБІЛІЗАЦІЇ.

НЮ ЙОРК, 2. квітня. — Раул Дандуранд, представник канадійського уряду, приїхав сюди нині з Европи та в розмові з американськими ґазетярами заявив, що його спостереження в Европі переконали його, що одним з головних виновників за війну є воєнні кореспонденти, які відповідають за всі воєнні перекручування, яких так богато в кождому краю в час війни. На його думку, народи не потрафлять вернути до справжнього мира так довго, поки воєнні кореспонденти не будуть здемобілізовані.

Є МАМИ І МАМИ.

НЮ ЙОРК, 2. квітня. — Пані Лилиен Стюарт, довідавшися, що її 18-літний син Роберт оженився з 30-літною хористкою Марією Марш, донесла поліції, що Роберт украв її дорогоцінности вартости 4,000 долярів. Арештований син признався на поліції до крадежи та заявив, що він заставив їх за 700 долярів, бо йому треба було гроший на женячку. Він говорив теж, що мусів женитися, бо він є батько 4½-літної дитини панни Марш. Суддя визначив на нього півдора тисячі долярів кавції; Роберт не міг зложити кавції та лишився у вязниці.

СУДДЯ В ТЮРМІ В СТРАХУ ПЕРЕД ВЯЗНЯМИ.

Німецькі власти в Берліні мають клопіт з береженням судді Юрґенса, який ожидає суду за свої ріжні злодийства і надужиття. Цей суддя, коли ще урядував, засуджував усіх соціялістів, які ставали перед ним, на довгі тюремні реченці. Тепер ці вязні, які через него сидять, і їх товариші в тюрмі, де сидить Юрґенс, відгрожувалися, що йому відплатяться. Німецьким властям прийшлося перевести Юрґенса до шпиталю, щоб йому дійсно не приключилося що немилого.

АРЕШТУВАЛИ РОСІЙСЬКИХ БОЛЬЩЕВИКІВ В КАНТОНІ.

По смерти доктора Сун-Ят-Сена, звісного провідника китайських республиканців і „президента" південно-китайської републики зі столицею в Кантоні, це місто і околиця перейшли в руки большевицько настроених китайських діячів, підкріплених великим числом російських большевиків і червоноармейських старшин. В послідному часі одначе російські комісарі дуже розпаношилися, що надоїло їх китайським союзникам, які виарештували усіх червоних Москалів а також тих Китайців, які піддержували російських комісарів.

НАЙЗДОРОВІЙШІ ЛЮДИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

У Вашинґтоні провірено, що найздоровшими людьми в Злучених Державах є листарі. Лікарі приписують це обставині, що вони більшу часть дня проводять на свіжім воздусі, а наслідком малої платні їдять прості страви.

ХОТЯТЬ 90 МІЛІОНІВ БІЛЬШОЇ ПЛАТНІ.

Коли залізничі компанії у східних стейтах відказалися побільшити платню кондукторам і залізнодорожникам від $1.00 до $1.64, то послідні зажадали назначення комісії, яка велаб переговори між обома сторонами в тій справі.

Побільшення платні жадає 325 тисяч людий. Колиб їм дати бажану підвишку, то сума досяглаб 90 міліонів долярів.

ПЯТЬ РОЗСТРІЛІВ.

Перед судом у Барановичах відповідали за напад на авто Домінік Федорович 26 літ, Ів. Скрицький 21 літ, Іван Савацук 21 літ, Константин і Михайло Федоровичі. Згадані напади на авто, в якому їхали польські старшини. Поручник Слезінські вбив одного, а решту заарештовано. Всіх засуджено на кару смерти. Президент польської річипосполитої засуджених не уласкавив і їх розстріляно.

ЛІК НА ШКАРЛЯТИНУ.

Дітройський лікар Н. С. Ферpi і хемік Л. В. Фішер мали винайти сировицю якою можна лічити дітей зі шкарлятини а також щіпити їх так, щоб вони не заражувалися цею недугою. Сировицю добувається в той самий спосіб, що й при віспі, себто защіплюючи звірятам дану слабість і забираючи з них матерію, яку звірячий орґанізм витворює для поборювання цеї слабости.

НОВА ЗБІРКА УКРАЇНСЬКИХ ПІСЕНЬ.

—o—

Відомий в Ню Йорку й околиці театральний артист п. С. Комишевацький видав нову збірку українських пісень п. з. „128 найкращих українських пісень". Се пісні без слів, а можна їх ґрати на скрипці, мандоліні, альті, саксофоні, корнеті, клярнеті, флеті і инших сольових інструментах.

Властивих українських пісень є в тій збірці лише 110, а відтак ідуть за порядком: „Пісня червоної армії", „Марселеза" і 16 популярних пісень російських.

Забогато усіх тих пісень, аби можна тут вичислити їх заголовки, але загально треба сказати, що та збірка повинна найтися в руках кождого музикального Українця. Деякі з надрукованих тут мельодий можна подибати в инших музичних збірниках, але є богато таких творів, які ще ніколи не були ніде печатані, а придбав їх п. Комишевацький ще на Україні і держав їх доси в рукописях. Між ними є кільканайцять таких, що їх справді можна вважати перлами нашої народної музичної творчости.

Між 110-ма українськими мельодіями находимо 2 пісні жидівські (які приходять в українських театральних виставах), 2 халяндри (циганські танці) і лезґінка (кавказький танець). Між світськими мельодіями подибуємо три колядки. Для тих, що любуються в скочних мельодіях, поміщено в збірці: дрібушечки, 1 танець, 5 ориґінальних козачків і 1 коломийку.

Друковані усі ті пісні на тривкім папері, окладинка прикрашена гарними 3-кольоровими українськими вишивками. Заголовок поданий в двох мовах: українській і англійській. Зміст (заголовки пісень) надрукований по українськи і рівнорядно азбукою англійською (з вимовою пригідною для Американців).

Ціна сеї цікавої збірки $2.00, враз з почтовою пересилкою.

Наклад невеликий, тож треба поспішитися з замовленнем. В самім Ню Йорку в протягу тижня розійшлося вже понад 200 примірників.

Хто цікавиться нашою народною музикою, не пофалшованою ріжними несовісними спекулянтами, нехай пришле на адресу „Свободи" (Svoboda, 83 Grand St., Jersey City, N. J.) $2.00, а дістане згадану збірку відворотною почтою просто до свого дому.

БОРОТЬБА З ФЕЙКЕРСЬКИМИ ЛІКАМИ І ЛІКАРЯМИ.

Перед нюйорською стейтовою комісією здоровля і в нюйорській леґіслятурі ведуться тепер переслухання та дебати про потребу точної контролі над лікарями. Показується, що в цілому стейті кожний четвертий хворий чоловік попадає в руки кепського лікаря або прямо обманця. Лікарі домагаються, щоб в нюйорському стейті, подібно як в Конетикат і в Пенсилвенії, був заведений примус, що всі лікарі мають кожного року обновляти свої дозволи на виконування практики, а виконування лічення без дозволу щоб каралося гостро. Цему противляться головно хіропрактори і ріжні „чудесні лікарі" з „чудесними машинами" і з ріжними способами лічення „без ножа, медицини і болю".

ПЕС ВИРАТУВАВ ЦІЛУ РОДИНУ.

Недалеко Кенада Семен Ворк у Форт Ґеррі вибух вогонь у хаті панства Мичелл. У хвилі, як ціла родина спала твердим сном (було се по півночі з 16. на 17. березня), хата опинилася в полумині. Собака завила. Хатні побудилися, але дим був такий густий, що навіть світла не могли знайти; ледво добилися до дверей і в нічних сорочках повибігали на двір. Тому, що водопроводів нема, надії на виратування не було. Хата на шість кімнат, все що в хаті згоріло. Чіф Карабрі виратував другі будинки хемічним потахувачем. Сусіди дали потерпівшим приют. Шкоди є на 3,000 долярів. Асекурація поповнила шкоду.

БУРЯ ВІДКРИЛА ЖИЛУ СРІБЛА.

Буря минувшого тижня перевернула дерево з коренем коло Кларкс Форк в стейті Айдаго. Коли властитель дерева пійшов оглянути шкоду, побачив у ямі, де був корінь, жилу срібла, грубу на дві стопі. Кажуть, що се найбогатша жила срібла, яку найдено в Айдаго за послідних двайцять літ.

НОВА НЕДУГА.

Лондонський лікар проф. Дж. Беркрофт повідомив королівську академію, що відкрив нову недугу. Він обговорює кілька випадків тої рідкої й дивної недуги. Обявляється ця недуга так, що поодинокі части тіла сильно червоніють, передусім зуби прибирають пурпурово-червону краску. Крім того шкіра робиться така дуже вразлива на світло, що пацієнт може виходити на денне світло лише в рукавицях і густому серпанкові. Причиною тих явищ є сильна домішка до крови красильного матеріялу, зв. порфіріною. Найшли цю порфіріну також у курячих яйцях, але чому вона зявляється у людському тілі, ще не розяснене. Так само не розяснено як слід успішно обходитися з тою недугою.

ПОМЕР СТАЛЕВИЙ МАҐНАТ АВҐУСТ ТИССЕН

БУВ ЯВНИМ РЕСПУБЛИКАНЦЕМ І НЕ ПРИНЯВ ВІДЗНАЧЕННЯ ВІД НІМЕЦЬКОГО КАЙЗЕРА.

БЕРЛІН, 4. квітня. — Один з трох найбільших німецьких маґнатів, Авґуст Тиссен, патріярх німецьких промисловців, помер в 84. році життя. Син убогих родичів, доробився величезного маєтку вартости сто міліонів долярів. В його фабриках працювало 70.000 робітників.

Був отвертим ворогом війни і монархії. Не скривався з своїми республиканськими почуваннями навіть за панування німецького кайзера, від якого не хотів приняти офіруваного йому відзначення. Носив тільки один медаль, який дістав від папи.

ТРАҐІКОМЕДІЯ ЦІХУЄ НОВИЙ ЗЇЗД РОСІЙСЬКИХ МОНАРХІСТІВ.

ПАРИЖ, 4. квітня. — Около 500 російських еміґрантів прибуло з всіх сторін світа до Парижа на отворення „Думи російських еміґрантів".

Між присутними переважали ґенерали царського режіму, попи, танцюристи, бартендери, кравці і письменники. Не взяли в нім участи републиканці з бувшим міністром Мілюковим і радикали, якими проводить Керенський.

Зїзд відчинено з великою релігійною помпою. Старорежімні ґрішники проливали слези та відрікалися тих маєтків, що їм вже давно в дома відібрали. Казали, що вже їх біда навчила працювати.

Великий князь Микола, в якім зїзд добачує будучого царя, не взяв участи в нарадах і „заслаб".

ЗНОСЯТЬ ТЕАТРАЛЬНУ ЦЕНЗУРУ В АВСТРІЇ.

ВІДЕНЬ, 4. квітня. Найвисший трибунал Справедливости зніс театральну цензуру, яка тут істнувала від 1850 р. В будучности буде недозволено виставляти тільки такі штуки, які нарушують постанови карного закона.

ВЖЕ ЗНАЙШЛИ ТІЛО СЛАВНОЇ СПІВАЧКИ ЮРЄВСЬКОЇ.

ЖЕНЕВА, 4. квітня. — До цего часу ніхто не знав, що сталося з гарною, молодою і славною оперовою співачкою Зинаїдою Юревською, яка виїхала нечайно з Берліна в невідомому напрямі, ще в грудні м. р.

Тепер знайдено її тіло замерзле в швайцарській ріці біля Андермат. Виходить, що вона поповнила самовбійство. Хоч уродлива і славна співачка, не мала довіря до своїх сил. До того попала в релігійний містицизм, який до решти знищив її нерви.

ХОЧУТЬ ПЕРЕЛЕТІТИ ОКЕАН З ЕВРОПИ ДО АМЕРИКИ.

ПАРИЖ, 3. квітня. — Капітан Рене Фонк, який відніс в світовій війні 121 побід в воздушній боротьбі, заявив, що сего літа вибереться аеропляном з Ню Йорку до Европи і відбуде ту подорож в 36 годинах.

Американське і француське правительство приобіцяло йому зі свого боку всяку можливу охорону, висилаючи йому до помочі воєнні кораблі, які будуть патрулювати ту дорогу, якою він буде летіти.

ДВІ СЛАВНІ КАТЕДРИ МОЖУТЬ ЗАВАЛИТИСЯ.

БЕРЛІН, 3. квітня. — В цілій Німеччині переводять збірки на відреставрованнє славної кольонської катедри, яка є чудом ґотийської штуки. Підвалини і мури розсипаються і сама катедра може завалитися. Направа буде коштувати кілька міліонів.

Така сама судьба жде найкращу іспанську катедру в Бурґос, яку побудовано ще в 1221 році. Іспанський уряд поробив вже заходи, щоби заховати ту так давну історичну памятку.

РИФИ НЕ ПІДДАЮТЬСЯ. КАЖУТЬ, ЩО ВИДЕРЖАТЬ ДО КІНЦЯ.

ПАРИЖ, 3. квітня. — Капітан Ґордон Кеннінґ, висланник Абд-ель-Кріма до Франції для навязання мирових переговорів, заявив, що Абд-ель-Крім прислав письмо, в якім взиває його не піддаватися Франції, а обстоювати далі своє становище, бо Рифи готові до дальшої боротьби. Вони навіть тепер сильнійші як колинебудь, бо їх моральна сила зросла. А бльокади не бояться, бо Рифи нарід скромний, звиклий до всякої біди. Для них вистарчає вповні те, що родить їх рідна земля.

ГОЛОДОВІ ПЕРЕГОНИ В НІМЕЧЧИНІ.

ВІДЕНЬ, 3. квітня. — В Америці панувала довгий час дурійка танцю. Переганялися по всіх містах, бо кождий хотів осягнути рекорд, що він вдержиться найдовше зі всіх на ногах та ще й підскакуючи. Щось подібного зачинається тепер в Німеччині з голодовими спробами.

У Відни зачав тепер піст церковий акробат Ніки, який заявив, що побе рекорд, який осягнув недавно в Берліні Джолі, що постив через 44 днів. Весь час буде він сидів в скляній клітці, в якій буде мав 300 фляшок мінеральної води, 3000 цигареток, радіо і малу бібліотеку. Ніки заявив, що коли побе рекорд Джолія, удасться разом з Джолієм до Ню Йорку і тут будуть оба разом голодувати в двох осібних клітках. Хто кого переможе, той остане чемпіоном.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
В Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СУДДЯ ПЕРЕД СУДОМ

В американськім конґресі йде тепер рідкий процедер. Дня 1. квітня 308 конґресменів заявилося за обжалованнем Джорджа В. Инґлиша, федерального судді зі східного Илинойсу, за надужиття урядової власти та другі беззаконня. Суд над сим суддею відбудеться десь у місяцю червни, а буде його судити сенат конґресу.

В той спосіб отворено досить рідкий спосіб судового поступовання, признаний американською конституцією. Називається сей спосіб обжаловання „імпічмент", а виробився він в Анґлії. Колись уживати почали його анґлійські королі для охорони свого скарбу, котрий в ті часи ще не був відділений від державного. Коли король довідався про скарбові надужиття урядника, він предкладав справу анґлійському парляментови; посли з палати громад тоді застановлялися над тим, чи судити урядника, а коли признали, що треба судити, палата панів складала суд, котрий розглядав вину й видавав вирок. Карою було звичайно усунення з уряду. Анґлійське горожаньство з часом навчилося від короля сего способу суджения кепських урядників та почало вживати його не для охорони королівських інтересів, але для охорони народних інтересів. Суджено, значить, суддів та урядників короля не за те, що вони не дбали як слід за королівські інтереси, але суджено урядника за те, що він ломив права народа. В сей спосіб народ взяв від короля королівське оруддя та повернув собі на службу.

З часом в Анґлії народ добув собі богато других способів оборони своїх інтересів перед кепськими суддями та другими урядниками короля, і через те народні заступники в парляменті вже не потребували вживати „імпічменту" для охорони народних інтересів. Послідний раз уживано його в Анґлії ще в 1805. році. Видно, він зовсім задавнився й призабувся. Зате сей спосіб перенесено з другими суспільними, політичними й правними встановами в Америку, і тут „імпічмент" віджив новим життєм. Правда, з деякими змінами. Говорить про сей спосіб оборони народних інтересів американська конституція. Виходить з неї, що сим способом можна обжалувати урядників, суддів, навіть самого президента Злучених Держав. Судити можна за надужиття власти, зраду, перекупство та прості провини. Обжаловати має палата послів, а судити має сенат конґресу. Для видання присуду треба двох третин голосів палати. Яко кару на случай засуду згадується лишень усунення з уряду; кромі сього президент Злучених Держав не має права дарувати кари такому засудженцеви.

Зі сих постанов видно, що встанова „імпічмент"-у живе, а практика показує, що її вживається. Ще частійше вживається її по стейтах, які в своїх конституціях мають подібні застереження. З практики, однак, видно також, що вимоги двох третин голосів роблять її дуже тяжкою встановою, яку рушити до праці не так легко, як сього вимагає інтерес народа.

Коли по краю пішла тепер чутка, що суддя федерального суду має бути суджений конґресом за надужиття власти та другі беззаконьства в уряді, то проти сього суджения не піднявся ні один голос спомежи суддів. Треба се піднести тому, бо в Польщі, приміром, колиб хтось з завойованих національностий запротестував проти беззаконьства польського суду, проти ломання засад рівноправности самими суддями, то такого самий державний суд судивби за підриванне поваги суду, або навіть за державну зраду. Розуміється, тут польський суд боронить надужить польської державної системи.

Подібне робиться нераз у церквах. Священики й проповідники вважають своїм покликаннем голосити засади моральности та піддержувати моральне життя своїм приміром. Відомо, серед священиків і проповідників церков є всякі люди й людища, і їх життя не все відповідає тим ідеалам, які вони самі голосять, а декотрі з них кождого дня й години готові ломати кожду заповідь, ними голошену. Таке поступованне відбивається тяжко на моральности тих людий, які даного священика чи проповідника вважають моральним провідником. Такий священик чи проповідник своїм неморальним поступованнем деморалізує своїх вірних більше, якиб зовсім їх лишив без моральної науки. Се є причиною, що проти себелюбства, нетерпимости, хабарства, крадежий, чужоложств, фарисейства, підлизування перед висшими й могучими, і тим подібних пороків своїх священиків і проповідників виступають найзавзятійше самі таки вірні їх церков. І тоді такі здеморалізовані священики й проповідники звичайно вживають для власної оборони арґументу, що мовляв, їх нападають вороги церкви, релігії, Бога.

Серед освічених й розвинених народів такі хитрі закиди сейчас напятнованоби як подлу й глупу хитрість, обчислену на обман. Вона поводження ніякого не малаби. Якби так нині хтось виступив в обороні судді Инґлиша з арґументом, що мовляв обжаловуючи суддю, підривається всіх суддів, а тим самим вимір справедливости та цілий суспільний лад, який на справедливости спочиває, то такого чоловіка трактувалиби як хорого на умі. Тут уже всі знають, що власне повага судових установ, інтерес держави й інтерес народа вимагає, щоби суди прочистити з усякого хабарництва, надужить влади, викривлювання справедливости для приязни, партії чи приватних інтересів.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА. — ПИШІТЬ ПО НАЙНОВІЙШИЙ ЦІННИК КНИЖОК.

СКАЧИ ВРАЖЕ, ЯК ПАН КАЖЕ

На останньому партійному зїзді теперішний диктатор совітської Росії Сталін заявив: ...„Головне в нашому внутрішньому становищу, що бє в очі, і від чого не можна відвекатися, се те, що в звязку з поліпшенням матеріяльного становища робітників і селян, піднеслася їх політична активність, вони стали більше критично ставитися до наших хиб, більше голосно говорити про хиби в нашій практиці. **Ми вступаемо в полосу оживлення всіх кляс і всіх соціяльних ґрупіровок**". Так авторітетно заявив сам всемогучий диктатор нової „єдіної і неділімої". Цим він ствердив те, що противники большевизму завжди говорили їм, що не можна жадним терором, чи якими іншими методами, знищити природний поділ населення на певні кляси і соціяльні ґрупи. Взаємні інтереси цих ґруп нормально можуть погоджуватися на принципах права і справедливости, а не методом позбавлення майже всего населення найелементарнійших ознак права і справедливости, як то весь час роблять большевики, поки вщент не зруйнували всіх основ економічного добробуту і правного життя всього населення своєї сатрапії.

Убиваючи окремих капіталістів, вони гадали убити капітал. Убиваючи окремих селян і земельну буржуазію, вони думали убити клясу хліборобів, але її не убили, а лише здезорґанізували на певний час економічне життя всього краю і тим підрубали той сук, на якому сиділа і сама робітнича кляса.

Сим розпочалася жорстока внутрішня міжклясова війна, що перемінилася у війну села з містом. Часи тої війни, в якій пролетаріят міста перемогла дрібно-буржуазна стихія селян, звуться „воєнним комунізмом". Цей „воєнний комунізм" самі большевицькі вожди характеризують так: „Воєнний комунізм", — каже Бухарін, це ті часи, коли ми соціялізували фабрики, а в них не було ні робочих, ні роботи; націоналізували банки, а в них не було грошей і т. д." Троцький каже: „Досвіди воєнного капіталізму загрожували наконець населенню, що воно лишиться без огня, води і хліба", а тому в ніякому разі не можна навертати знова до тих експериментів, як того домагався дехто на останньому партійному зїзді.

Навпаки, в комуністичних рядах все частіще і частіще чується клич: „Збогачуйтесь!" і в першу чергу, мовляв, повинно збогачуватися селянство, бо воно тоді заплатить більші податки, — значить, збільшить буджет держави. Збогачене селянство буде потребувати більше ріжних фабрикатів, — значить робітник буде більше й ліпше заробляди, а лишки своїх продуктів селянин буде продавати томуж робітнику дешевше. Словом поліпшеннє долі пролетаріята - диктатора" залежить від збогачення селянина. Така не безпідставна „нова" теорія тих, що на протязі 5—6 років руйнували добробут селянина і довели його до страшного голоду.

Нове відношенне большевиків до хліборобів знаменується новими большевицькими гаслами: „ліцом к деревне" і „обогащайтесь" — збільшуйте продуктивність села. Але тут же є одне „але", яке страшенно турбує большевиків, а саме:

Кожна ступінь економічного відродження викликає загальний зріст буржуазних тенденцій, а особливо в селянстві. Вже й тепер Каменев вбачає, що „кулак і середняк є центральними фіґурами хліборобства, але не соціялізму". А Калінін констатує, що „селянство йде по старим буржуазним тропам", та попереджає своїх собратників: „Якщо ми забаримося, то якби ми не бігали ристю, селянство нас обжене і ми поламаємо собі ноги". Отже аби не загубити проводу над селянами, який уже й тепер подекуди є лише формальним, большевицька влада мусить сама бігти поперед селянства „подрібно-буржуазним уступкам" і власними комуністичними руками щедро сіяти зерна найпримітивнійшого капіталізму. Така вже їх сумна доля.

Добігши теоретично на верховини комунізму і не створивши нового життя, вони лише зруйнували добробут всього населення, та не тільки спинили, але навіть на пятьдесять до сто років відкинули нормальний хід розвитку розкріпощення населення бувшої Росії від політичного та економічного ґніту. І тепер після страшенних зусиль, після пролитого моря крови і міліонів жертв, захоплених голодом та пошестями, большевики опинилися біля розбитого корита і вже самі отверто признають свої „помилки", і теоретичні і практичні.

З великою трівогою заступник Леніна Сталін констатує, що „розвиток у нас іде в бік деякого оживлення капіталізму, а оживлення капіталізму мусить викликати замішання в нашій партії. З другого боку у нас розвивається соціялістична промисловість і йде боротьба між нею а приватним капіталом. Хто кого пережене?... Але поки є фактом, що куркуль росте і ми його економічно не побили". Це ж і є відповідь на те: „хто кого пережене?"

Зі всього того, що тепер робиться в совдепії, ясно те, що економічним експериментам большевиків народ поклав кінець і почав улаштовувати свій економічний побут відповідно до свого розуміння власних інтересів, а большевики мусять „бігти за ним ристью", аби їм не поламати не тільки ніг, але й голови. Всеж безконечно такі перегони не можуть тягнутися і програти їх повинен слабший, а тим слабшим є большевики, яких намічується на всю бувшу Росію меньше 1% до всього населення.

Перемігши большевиків на економічному полі, населення поволі розпочинає боротьбу і за політичну владу. Поки що йде підготовка до рішучої боротьби, яка, годі сказати, коли прийде, і уперто випірає село большевиків з ріжних орґанів правління. Останні перевибори до сельських рад дають не більше 9% большевиків в селянських радах, а то приходить середняк, по части куркуль і в меньшости біднота сільська.

Для України це значить, що в селах на місце зайшлого чужинецького елементу (робочих, військових і просто аґентів партійних) приходить національний український елемент. Починається той процес, про який писав ще в 1911 році відомий жидівський діяч-сіоніст В. Жаботинський, у своєму фейлетоні про роковини Шевченка: „Хочемо, чи не хочемо, ми (русскіє), українська селянська стихія прийде в міста і тут ми побачимо українські ґазети, театри, вивіски і навіть назвиська вулиць. Українське село переможе чуже місто".

Стоїмо на межі, коли українське село починає готуватись до походу на місто.

ЗМІНА АДРЕСИ ОБЄДНАННЯ:

Письма і гроші до Обєднання належить посилати від дня 1-го квітня 1926 р. на таку адресу:

OBYEDNANYE
P. O. Box 411
PHILADELPHIA, PA.

ДОПИСІ.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Коляда на українські інституції.

Товариство „Українська Жіноча Рада" в Ню Йорку складає щиру подяку всім жертводавцям, котрі не відказалися дати датків нашим колядникам на українські інституції в краю. Коляду розділено як слідує: До Укр. Педагоґічного Т-ва на сироти вислано 20 долярів, на захоронку в Коломиї 15 долярів, на діточу захоронку в Москалівці коло Косова на руки Анни Павлик у Львові 20 долярів.

Жертви зложили: по $2: С. Дембіцький, С. Залужний, К. Трофимяк, Ю. Боґуцка, Т. Гайовий, Г. Чаплинська, А. Гурин; по $1: І. Мороз, К. Ядловський, В. Озеряниць, Д. Триснак, П. Хемін, Фінчинський, І. Солтис, А. Медвідь, Т. Пеліх, П. Королик, А. Галушка, П. Дембіцький, Г. Галецький, Е. Барановський, М. Баськевич, В. Ничка, К. Кокурич, Ю. Томчук, А. Дроздовський, Ляшецький, В. Одинський, А. Ганудя, Т. Опир, Д. Ухач, Е. Созанський, С. Ухач, І. Конон, А. Говорка, П. Порало, Т. Козлик, П. Малець, Ф. Дацишин, З. Мікітка, Г. Мерзик, М. Каришин, Ф. Голубович, А. Гайдан, Ф. Шишка; по 50 центів: Ю. Сухостип, І. Галецький, Т. Краченко, Т. Савка, Скуба, Мошленік, П. Драков, А. Гуцор; по 25 цнт.: Ковалевич і Т. Похмурський.

За Уряд Української Жіночої Ради:

Юлія Боґуцька.

НЮАРК, Н. ДЖ.

Свято в память О. Бесарабової.

Дня 20. лютого, 1926, відбулося віче в галі церковній при Корт стріт, яке урядило Товариство ім. Ольги Бесарабової, при помочі Українського Центрального Комітету. Відсвятковано дворічницю смерти Ольги Бесарабової, котра умерла страшною мученичою смертю і котра належить до ряду наших українських героїв. В році 1924, 9. лютого зістала вона арештована польською бандою за се, що була українською патріоткою а в три дні пізнійше покінчила життє страшною мученичою смертю. В її честь засновано тут товариство ім. Ольги Бесарабової, яке відсвяткувало дворічницю її смерти і в тій цили скликало віче 20. лютого. В церкві відправлено панахиду за покійну Ольгу Бесарабову, по якій місцевий парох о. Иосиф Чаплинський виголосив коротку промову та завізвав всіх присутних на віче, котре відбудеться в церковній гали і на якім будуть говорити запрошені бесідники: як п. Лотоцька та др. Мишуга а також бесідники місцеві.

Віче почалося о год. 1. по пол. Відчинила його предсідателька Товариства Ольги Бесарабової О. Сеґін, яка покликала до проводу вічем предсідателя Центрального Комітету Івана Лисака, а на секретаря Івана Гриника. Галя була переповнена по береги.

П. Лотоцька, яка була шкільною товаришкою пок. Бесарабової переповіла дещо з життя нашої мучениці, яка була за свого життя дуже ідейною громадянкою, з якої повинна взяти собі примір кожда жінка.

По тім говорив др. Мишуга на тему теперішного терору в старім краю; про те як Ляшня гуляє по цілій Західній Україні, як арештує українських селян, робітників і інтеліґенцію та замикає в тюрму на довгі літа, як мучать по тих тюрмах та як умирають наші мученики від побоїв ляцьких катів. Розповідав про мазурську кольонізацію та всі злочинства, яких допускається Польща над нашим народом, а які годі в дописи передавати.

„Та не пропасти нам. Хоч нас катують, хоч арештують і в тюрми саджають. Прийде певно та хвиля як зійде сонце волі, як пропадуть ляцькі кайдани а з тюрми і неволі встане вільний український нарід" — так закінчив др. Мишуга свою бесіду, яка зрушила всіх слухачів до глибини душі. З місцевих бесідників говорили: Т. Каськів, П. Костів та місцевий парох о. Й. Чаплинський. о. Чаплинський завізвав в теплих і палких словах всіх присутних, щоби зложили малі жертви на край та ділом виявили свою любов до рідної землі.

Жертви зложили:

О. Й. Чаплинський $3.00; П. Гапакович $2.00; по $1.00: Теодозій Каськів, Юрко Міфопіль, Василь Василишин, П. Каськова, Юрко Прокопович, Анна Завилінська, Ігнатій Лисик, Іван Голак, Анна Вильницька, Іван Кульчицький, Сильвестер Дяків, Теодор Юревич, Михаїл Сидорович, Іван Гриник, Гелен Сиґен, Анна Дуфлян, Катерина Біловус, Олекса Лецік, Марія Ґлух, Катерина Вовчук, Анна Мерц, Анна Кульба, Анна Палага, Анна Тручинак, Оксана Сторожук, Іван Лисак, Марія Дзендзен, Ксеня Базарницька, О. Савіцький, Іван Насцюк, Текля Гурик, Андрій Дідилівський, Ів. Дебайло, Василь Хома, Анеля Зілінська, Зофія Коваль, Ксеня Пірисьцюк, Анна Біловус, Явдоха Кізлик, Анастазія Козлик, Катерина Дубас, Марта Зілінська, Василь Кузьма, Стефан Клепій, Павло Кіналь, Олена Кленер.

Разом зібрано $80.40.

По відспіванню національного гимну всі присутні розійшлися спокійно домів.

Т-во ім. О. Бесарабової.

НАЙСТАРША ЖІНКА.

Перський уряд зробив спис населення в державі і виявилось, що в селі Мохін, біля Теґерану, живе одна жінка, котрій минуло 146 літ, а її синови Ахметови 117 літ.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ.

З КИМ НАМ ПО ДОРОЗІ.

Дехто з американських проводирів ломить собі голову над тим, що нам тепер робити, як ратувати наш нарід. А я думаю, що то пуста витрата часу і енерґії. Коли ходить о нас американських Українців, то наша справа ясна. Коли ми хочемо бути активними українськими громадянами то нам треба тут в Америці в першу чергу сильного національного обєднання, щоби продовжити само істнування нашої еміґрації. А далі нам треба рішитися, чи йти нам з Ільковим та Яцковим, або Даниловичом і варшавським соймом та дати їм видерти нашу землю для Мазурів, чи боронити далі тої землі і слати жертви на дальшу боротьбу о остаточне визволення.

Для здорово думаючих і ідейних громадян шлях ясний і єдиний. Не спасе нас ні Варшава, ні Москва, ні Рим, ні аліянти, ні гетьман, а тільки праця на всіх ділянках народного життя і посвята.

Петро Космій,
Ню Йорк.

ТЕРПИМІСТЬ — ОЗНАКА КУЛЬТУРНОСТИ.

Богато буває між нашими Українцями незгоди і непорозумінь через те, що кождий хоче на своїм поставити, що кождий любить і цінить тільки своє.

От приходжу собі до кендиштору за цигаретками і здибаю пару своїх знайомих, вже під охотою. Побачили мене тай звертаються до мене по американському звичаю: Гало Стіф, а може що зафундуєш? Я відповів, що не пю; що хорий та що не маю грошей, бо не роблю. Тоді вони до мене: А може ти їсти хочеш, так закуси з нами і подали кусник ковбаси.

Я відповів, що я вже по обіді, а до того в мене пятниця, а в піст я не звик їсти мясо в пятницю. Як я те сказав, а вони в сміх тай кажуть: а в нас піст, коли нема що їсти, а свято, як нема роботи. Не хочу описувати цілого ругання, але думаю, що розумні люде не повинні насміватися з того, що хтось заховує свої предківські звичаї. Під тим оглядом повинна бути залишена кождому вільна воля. Кождий хай поступає так, як йому наказує його розум і його совість. На тім не потерпить ніхто, а коли будемо насміватися один з другого, то внесемо роздор в одну і ту саму українську сімю. Місце взаїмної любови заступить взаїмна ненависть.

Стефан Юник,
Ню Йорк.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ

Нюарк, Н. Дж. М. Ви—н. В справі поміщення Вашої дописи „Припагідні думки", просимо Вас заглянути до редакції.

Елизабет, Н. Дж. П. К-ик. Стаття добра оскільки ходить о неґативну сторону справи. З позитивного боку вона не розвязує справи. Виходилоби, що нам не лишається нічо инше, як тільки: не трать український народе сили, а спускайся на дно. Пишіть позитивно, дайте спосіб, що на Вашу думку слід робити.

Филаделфія, Па. Присутний. Анонімних дописей не поміщуємо. Редакція мусить знати імя того, що пише. Ми можемо його задержати для себе і на жаданне дописувателя не оголошувати його імени, але знати його нам треба.

МІТИНҐИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗА

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. Вільні Козаки, від. 316, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в четвер, дня 8. квітня, о годині точно 8-ій вечером, в товариськім домі. Обовязком кождого члена прийти на сі збори, бо є важні справи до порішення. Щераз повідомляєсь, щоб члени не несли розмету до касієра перед мітінгом, чи по мітінгу, ані нікии не передавали, бо кождий член може раз в місяць за себе розмет заплатити. Як урядники можуть бути кождого місяця на зборах і робота поза мітінгом сповняти, то здається, що й член кождий може бодай раз в місяць сам за себе заплатити. Котрі члени не були на бали в лютім, зволять принести по 50 ц., а котрі члени не були на спеціяльнім мітінгу зволять принести по $5.00, а як мав хто яку перешкоду хай прийде на мітінг оправдатись. Хто з довгуючих членів не вирівнає своєї вкладки, буде суспендований. — Заряд Тов. В. К.

ДЕРРИ, ПА. Сестр. Усп. Пресв. Діви Марії, від. 303 повідомляє своїх членкинь, що будемо мали спеціяльний мітінг дня 11. квітня, о 1-ій годині пополудни в Українській Гали на Oven Ave. Проситься всіх прибути на той мітінг. Неявившася членкиня заплатить кари 50 ц., а урядничка 1.00. Проситься прибути на час. Котрі ще неє вписані до У. Н. Союза то не повинні відкладати, а сей час записати себе і свої діти, заки не запізно, бо ніхто не знає, яка доля його чекає. — Катерина Королевят, предс.; Анна Баран, касієрка, Катерина Байтс, секр.

ЯК ВИГЛЯДАЄ ПОСЛІДНА ЕМІҐРАЦІЯ НІМЕЦЬКИХ І МАДЯРСЬКИХ ПОСЕЛЕНЦІВ У БРАЗИЛІЇ

Подають бразилійські часописи, що в Сан Павльо улиці рояться від Мадярів і Німців, між якими видно множество калік повоєнних; на їх лицях малюєсь така розпука, що кождий, що на них гляне, зрозуміє і їх нужду. Ці бідаки повбирані дивоглядно а навіть комічно; носять вони капелюхи повстяні, штани полотняні білі, інші мають фраки і чоботи, як кавалерія. Вертають вдруге на фазенди кавові задля браку праці... Зломані на душі і знеохочені. Ці люди це матеріял до заповнення вязниць, коли прийдуть до крайної розпуки.

Так пишуть бразилійські часописи. Так то завсіди буває, як для еміґрації нема приготованого місця, а деякі легкодушно пускаються на долю судьби на еміґрацію, не знаючи, що їх чекає.

Найважнійша річ для еміґрації є приготоване їй місця і праці.

Колиб так, як доси відбувалась звичайно еміґрація, малаб відбуватись і майбутня, — цебулаб чиста загибель для народа. Половина з нашої давної еміґрації вигинула лиш для цего, що не було приготованого для неї місця, а люди, еміґруючи у великій скількости, не знаючи обставин, вимерли на заразу і з нужди. Мала частина лиш позістала, яка своєю працею виборола собі яку-таку ліпшу долю на чужині. („Праця").

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ГАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

НЮ ДЖЕРЗИ.

Здовж моря від міста Ню Йорку на південний захід до міста Філяделфії простягається стейт Ню Джерзи, який таким способом представляється як широка дорога поміж тими двома містами. Від Ню Йорку відділяє його ріка Гудсон, від Філяделфії ріка Делевер, яка також є його західною границею від Пенсилвенії. Цілий стейт порівнююче невеликий, 8,224 квадратових миль простору, і через те він є в свойого рода „залежности" від тих двох великих городів, поміж які він загороджений. З ними звязане ціле господарство і промисловість Ню Джерзи і через те й життя тамтешних людей. Богато мешканців Ню Джерзи тільки мешкає там, а працює або в Филядельфії або ще більше в Ню Йорку. Проти Ню Йорку на другім боці Гудсону розложилась ціла купа нюджерських міст, містечок і індустріяльних осель, які по суті є лише передмістями Ню Йорку, хоч лежать „заграницею", в другім стейті.

В 1920 році ціле Ню Джерзи мало 3,155,000 душ населення. Найбільше місто — Нюарк з 414,524 мешканцями, друге — Джерзи Сити з 296,103, трете Патерсон з 135,875, всі три біля Ню Йорку. Столиця стейту Трентон мала в 1920 році 119,289 людности, Кемден біля Філядельфії 116,309. Поверх сто тисяч мешканців має ще Елизабет, недалеко Нюарку. Все те індустріяльні міста і що до ріжнородности індустр. продукції Нюарк рахується першим містом в Америці. Корабельне будівництво, виріб будівельної сталі, цементу, цегли і всякого будівельного матеріялу (найбільш для ужитку в Ню Йорку і в Філядельфії), ткацтво, гончарство є головниці нюджерські індустрії.

Хліборобство в Ню Джерзи має теж на увазі передівсім ринок сусідних великих міст, яким воно постачає свіжу городовину і садовину. Статистика налічує в Ню Джерзи близько 30.000 фарм, пересічно по 76 акрів і пересічної вартости біля десяти тисяч долярів.

Дякуючи приморському положенню з давен давніх в Ню Джерзи розвинулось рибальство і передівсім плекання і ловля устриць.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

НІМЕЦЬКІ БАНКИРІ НЕ ВІРЯТЬ БОЛЬШЕВИКАМ.

Великі надії, які большевики звязували з тим, що німецький уряд рішив заручити за те, що большевицькі підприємці звернуть за 4 до 6 років позичку в сумі 300 до 400 міліонів золотих марок, починають розвіватися. Передовсім німецький уряд ручить лише за 60 відсотків тої суми, на яку німецькі підприємці вивезуть товарів до Росії. Решту суми мусілиб заручити банки, а ці жадають по 11 відсотків річно. І німецькі фабриканти і совіти кажуть, що ця сума завелика і що вони можуть платити лише 9 процент.

МЕРЛЕЦЬ, ЩО ХОЧЕ ПИТИ.

В італійськім селі Балярдо розійшлась чутка, що помер селянин Люіджі Лявра. І дійсно вмер; поклали його на катафальок, родина засвітила свічки і почались молитви. Від пополудня остала в кімнаті сама Ґраціеля Лявра. На превеликий страх побачила нараз, що мерлець піднімається. Він сів на катафальок і тихим голосом просив, щоби дали йому пити. Збіглися свояки й счудовані приятелі. Лявра жив ще кілька годин, а зі заходом сонця помер.

Р. Л. СТІВЕНСОН.

ОСТРОВ СКАРБІВ.

ЧАСТЬ ПЯТА.

(27)

(Продовження)

Я робив веслом на мойому човні, як той, що з розуму зійшов, бо мене брав страх, що кождої хвилі піду під воду. Але все було надармо і я накінець підплив знов до позаднього кінця корабля, де бодай міг увільнитися від мого небезпечного сусіда. Як раз хотів я впослідне відтрутитися, коли моя рука доторкнулася якогось тонкого шнура, що звисав з корабля. Я зараз його вхопився.

Длячого я те зробив, вже й сам не можу сказати. Насамперед зробив я те лиш з якоїсь наглої внутрішної спокуси; але скоро я вже держав шнур у руках і переконався, що він у горі привязаний, взяла мене цікавість і я постановив собі заглянути у вікно від каюти.

З нечуваним трудом підтягнувся я по шнурі в гору, аж міг побачити одну часть каюти.

Скунер сунувся тепер досить борзо по воді, що з обох боків підоймалася високими филями і тягнув човен за собою, а мені аж дивно стало, чому оба вартові й не рушилися аж до тої пори, коли я зачав заглядати у вікно. Одного погляду було досить і я мусів ним вдоволитися, бо мені треба було уважати на свій човен. Я побачив Гендса і його товариша, як вони вхопили один другого за горло і стали взаїмно себе душити.

Я спустився зараз на свій човен і мало що не впав у воду. За ту хвильку не видів я більше нічого, як лиш люті, червоні лиця, що під коптіючою лямпою хиталися то сюди то туди і я замкнув очи, щоби їх призвичаїти знов до темноти.

Накінець співак скінчив співативати свою пісню, а ціла дуже змаліла громада заспівала коло ватри слова, котрих я вже тільки разів наслухався:

Пятнайцять мужа на мерця [скрини
Го—і—го, та й фляшка руму!
Горівка і чорт забрали дру- [гих
Го—і—го, та й фляшка [руму!

Я думав як раз про те, як то в сій хвилі горівка і чорт увихалися в каюті „Гіспаніолі", коли нараз почув я, як щось сильно сіпнуло. Човен закотився і як би направився в иншу сторону і став дуже борзо гнати.

Я отворив очи. Довкола себе видів я малі запінені филі, що злегка фосфоризували. „Гіспаніоля", котрої течія рвала все ще мене за собою, змінила, видко, напрям і коли я ліпше придивився, побачив, що вона жене в полудневому напрямі.

Я оглянувся позад себе і серце в мені забилося, бо зараз поза собою побачив я ватру на березі. Похват зробив коліно і рвав за собою як великий скунер так і мале човенце. Филі здіймалися щораз висше крізь вузкий пролив на широке море.

Нараз як би щось сильно потрутило „Гіспаніолю" і вона знову обернулася може о яких двайцять степенів. Майже в тій хвили почувся на корабли крик за криком. Я зачув, як з каюти біжать сходами на гору та здогадався, що оба піячиська перестали битися і зміркували, в якому знаходяться положенню.

Я положився в човні як довгий і став з цілого серця молитися Богу, та поручав Йому свою душу. Я був певний того, що при кінці проливу, там де він виходить в море, дістанемося в шалено розбурхані филі, де вся моя журба борзо скінчиться. А хоч мені й не було лячно умирати, то все-таки була то велика для мене мука ждати смерти.

Так сподіваючись що хвиля смерти, мусів я цілими годинами лежати, а филі кидали мною на всі боки, а від часу до часу і добре змочили. По якомусь часі змогла мене утома, мене як би щось приголомшило і я заснув в своїм човні а мені стали снитися рідні сторони та „Адмірал Бенґов".

Глава двайцять четверта.

Моя блуканина в човні.

Був вже ясний день, коли я пробудився і побачився з човном на полудневo-західньому кінці острова з закопаними скарбами. Сонце вже було зійшло, але я його не видів, бо його закрив горб Дальновид, котрий з сього боку спадав стрімкими скалами майже аж до моря.

Найблизше коло мене був безанмаштовий горб. Був то голий, чорний горб, що своїми на яких сорок або пятьдесять стіп високими скалами спускався просто у море, а довкола нього лежали великі маси грунищ та поспадавших з гори відломів скал. Я постановив був собі спершу поплисти несповна чверть милі і там вийти на беріг.

Але сей плян я таки зараз покинув. Помежи поспадавшими із скал грунищами филі так гуділи, здіймалися так високо і так борзо, що моє дрантиве судно було би певно розбилося об скалисті береги.

Але то ще не все було, бо я побачив якісь погані слизисті потвори, що лазили по плоских скалах, або з голосним риком кидалися у воду. Вони виглядали в моїх очах, як колиб якісь голі слимаки страшенної величини, а було їх разом пятьдесять до шістьдесять штук і від реву аж скали дрижали.

Я довідався пізнійше, що то були морські льви і що то зовсім нешкідливі звірята, але їх виду та грізних скал і високих, розбурханих филь було досить для мене, щоби мені відхотілося там виходити на беріг. Я волівби був з голоду згинути на морю, як виставлятися на такі небезпеки.

Але тимчасом знайшлася для мене ліпша нагода вийти на беріг, як би я те собі був погадав. Я пригадав собі, що Сильвер говорив про якусь струю, що пливе здовж цілого західнього побережа острова на північ, а що я по свойому положенню зміркував, що вже в неї дістався, то волів спробувати, чи не удасться мені вийти на беріг коло зарослого пініями „лісного пригірка", як він був названий на карті, а котрий був дальше на півночі.

Море то підоймалося в гору, то знов опадало довшими правильними рухами, а вітер дув постійно і лагідно від полудня. Якби не те, то вже давно було би по мені; а так мій малесенький човен нісся так легко і безпечно на воді, що аж диво. Коли я так лежав на дні човна і споглядав у небо, видів я, як при самому його краї підмалася велика, синя филя високо в гору, а він зсувався як та водяна птиця легенько другим боком на долину. По якомусь часі став я набирати відваги і почав підноситися в гору та пробував робити веслами. Але найменша зміна в розділі ваги потягає злі наслідки в рухах маленького човенця, і я ледви що рушився, а човенце перестало зараз так легенько танцювати та зсунулося так нагло з филі, високої як гора, що мені аж голова закрутилася, а воно передом зачепило в другу филю.

Я змок до нитки і перепудився на смерть та в тій хвили положився знову; аж тоді човенце знов успокоїлося та несло мене і дальше по филях так спокійно, як перед тим. Річ ясна, що годі було з ним жартувати; а що я не міг ним кермувати, то і не мав вже надії дістатися на беріг.

Мене взяв величезний страх, але мимо того я не стратив голови. Насамперед став я осторожно моєю шапкою вичерпувати воду, а відтак підіймився на хвильку знову в гору, щоби подивитися, яка тому причина, що воно так легенько бігає по воді.

Я побачив, що филі то зовсім не ті високі, гладкі та світячі гори, які видко з берега або з корабля, але що кожда з них, то скорше пасмо горбів, подібних як ті, що на сухій землі, зі шпилями, гладкими рівнинами і долинами. Лишений сам собі пересувався човен так сказати би помежи низшими частями, а виминав зручно стрімкі узбічча та високі, піною вкриті вершки филь.

Річ ясна, подумав я собі, що мушу лежати так як лежу, щоби не зрушити рівноваги; але й так само ясно, що можна спустити весло і від часу до часу на гладких місцях підігнати човен раз або два рази до берега. Як подумав, так і зробив. Я лежав найневигіднійшим способом в світі, спершись на лікті та лиш деколи рушив трохи веслом, підганяючи його до берега.

Хоч і яка то була трудна і нудна робота, а все-таки я очевидячки сунувся наперед і коли я допливав до „лісного пригірка", підплив вже був о яких кілька сот стіп близше до берега. Я вже видів, як від вітру вершки дерев хилялися то сюди то туди, та був переконаний, що коло найблизшого пригірка буду міг причалити до берега.

Але бо вже була й пора, бо мені тепер хотілося страшенно пити. Страшенна спека сонця надімною, його проміннє, що відбивалося по тисяч разів від филь, вода морська, що мене змочила і висохла на мені, а навіть на устах лишила верству соли — все те сполучилося разом, щоби викликати у мені невгасиму спрагу і страшенний біль голови. Коли я побачив дерева так близенько, взяла мене туга за землею, але струя вхопила мене знову, та понесла попри пригірок, а коли тепер показалася передімною найблизша затоня моря, представився моїм очам вид, котрий на ново змінив напрям моїх гадок.

Саме передімною, не дальше як на пів милі від човна, побачив я, що пливе „Гіспаніоля". Я подумав собі зараз, що аж тепер дістануся нашим ворогам у руки, але з браку води чувся я так нещасливим, що ще ледви знав, чи маю з того тішитися, чи сумувати. Але заким я ще міг придумати, що мені робити, показалася мені так велика несподіванка, що я не міг вже нічого робити, лиш дивився і чудувався.

„Гіспаніоля" плила з надутими вітрилами, а красне, біле полотно світилося на сонці як сніг або як срібло. Вона плила трохи на північний захід, а мені здавалося, що люди на ній хотять оплисти довкола острова і відтак назад вернути до пристані. Але нараз стала вона братися більше і більше на захід, так, що мені здавалося, немовби вони мене побачили і тепер гонять за мною. Накінець вона знов завернула і станула зовсім проти вітру та не могла вже рушитися, а вітрила на ній лиш повівали.

(Дальше буде).

НАЙБІЛЬША КНИГА.

Найбільша книга на світі є у Відні, в монастирі Домініканів, за головним вівтарем. Виглядає як шафа. Картки її з тоненького дерева, з обидвох боків потягненого пергаміном. Пишуть ту книгу німецькі монахи вже 900 літ (почали писати в р. 1024), а ще є в ній багато чистих карток.

Зміст тої книги дуже цінний для історії, бо записані там короткі життеписі монахів, між котрими були й дуже великі учені. На першій картці написано: „Щаслива смерть тих, котрих життє було достойне хвали”.

Таку вагу привязують культурні Німці до життеписей. А у нас — ніхто про се не дбає, щоб систематично збирати описи життя наших діячів. За життя мастять їх болотом, а по смерти забувають. І тому дальші покоління не мають на кім спинити думки та виховатися. І тому ми все „з кінця” зачинаємо робити, бо кождий думає, що перед ним ніхто нічого не робив!

Кожда організація культурних людий повинна мати в своїх рекордах бодай коротесеньку життепись своїх членів! Без життеписей нема на чім виховувати молодь. На самій лайці і „критиці” виходити можна хіба на купу злобних ненависників, а не на нарід.

ЖИТТЄВА МУДРІСТЬ 125-ЛІТНОГО АЙРИША.

„Не женися, поки не будеш мати 60 літ; їдж доволі, але прості страви; пий кождого дня трохи алькоголю; не вставай дуже рано; пий воду, йдучи спати; не роздягайся до спання, а передусім не журися”.

Такі головні правила довгого життя дає старий Ірляндець Виллям Смит, що живе в північній Ірляндії в місцевости Дромор. Старому минуло 3. січня 125 років, бо прийшов на світ того дня в 1801 р.

Він дійсно придержувався своїх життєвих правил, бо парубочив аж до шістьдесятого третого року, „а навіть і тоді не мав досить досвіду, щоби жити щасливо в подружому життю”. Його жінка давно вже померла, а дочка живе в Шотляндії. Він лягає спати, не роздягаючись, ніколи не встає скорше, як о девятій годині, а прокормлюється головно вівсяною кашою, молоком, вареними бараболями, а іноді пе горнятко чаю. Перед спаннем випиває значну скількість води. Любить курити люльку і курить щодня, а пити горівку перестав щойно кілька років тому назад. Давнійше пив, як сам каже, стільки, що десять людий в його повіті разом. Тепер пє лиш щодня фляшку сильного пива, тай то лишень тому, що при теперішних своїх прибутках не може позволити собі більше.

Смит удержується зі старечої пенсії, яку дістає в сумі десять шилінгів (не більше як 2.50 дол. тижнево).

Століття і чвертина не притьмили памяти старого. Йому було 13 років в часі битви під Ватерльо і він пригадує собі, як пробував тоді три рази вступити до армії Веллингтона, щоб іти і побачити Наполеона. Він каже, що Ірляндці ставились тоді симпатично до великого французького войовника, хоч тряслися зі страху на саму згадку про нього.

Пізніще Смит мав нагоду покоштувати жовнярського життя в часі війни. Займався довгі роки дрібною торговлею.

Новітнього життя старий зовсім не любить і гадає, що світ зійшов з глуздів. Його разять передусім теперішні жіночі моди і він каже, що якби в його часах дівчата носили такі короткі одяги, то їх булиб побили камінням.

. . . .

Старий любить побалакати зі сусідами, які приходять до нього, звичайно з дрібними дарунками, але вигляд його сумовитий, бо знає, що до смерти вже недалеко.

„Не жаль нічого, — каже дідуган, згадавши про смерть — бо нажився доволі і ніхто не жив так довго, як я”.

„КЛЮБ СТОКІЛЕВИХ”.

У Парижі є, знаний вже на весь світ клюб „Cent Kilos”, до якого належать люди, що важуть найменше сто кільограмів. Клюб той вибрав собі тепер нового президента, п. Сітті. Він зовсім заслугує на цю почесть, бо важить майже двіста кг. (192). Новий президент того оригінального клюбу має 38 літ. Хоч дуже тілoвитий, є чоловіком рухливим і підприємчивим. І так прим. дуже пристрасно їздить на біциклі, а навіть уміє в разі потреби вскочити до автобуса в русі. Сітті перебув цілу світову кампанію. Як вибухла війна, Сітті важив „лише” 165 кг. Самособою вибір Сіттія святкували бенкетом, що був справжнім концертом апетиту, бо сума страв, які зіло сім бенкетуючих, вистарчила би по словам париської преси — на прийняття кількадесятьох осіб. Сам п. Сітті зїв кілька зуп, 15 котлетів, 4 орябики, дві гуски, пять більших порцій крему й попив шістьма фляшками вина.

БЕЗРОБІТТЯ В БАКУ.

В нафтовім місті Баку безробітні уладили велику демонстрацію перед будинком місцевого совета. Йшли чвірками й несли написи: „Дайте нам праці!”, „Дайте по фунтови хліба нашим немічним жінкам і дітям, доки ми самі безробітні!” Як на злість у той день у Баку була делеґація заграничних капіталістів, які переговорювали в справі російської нафти. Міліція мала приказ не пустити безробітних перед будинок, у якім переговорювали нафтярі-капіталісти, щоби не дізналися про розміри нужди в Росії. Міліція при помочі кінноти розігнала демонстрантів. Було досить ранених.

АФОРИЗМИ.

Коли люди хотять бути щасливими в своїм заняттю, вони мусять памятати на отсі три річи: мусять знати свою роботу, не повинні за богато працювати й мусять стреміти до успіху.

Ніколи не пищіть про те, чого добре не знаєте. Ніколи не читайте того, чого не годні розуміти.

Найліпшим товаришем чоловіка є книжка.

Щастя держиться лише відважних.

Самолюбство є найбільшим нещастям людства.

Часом височвені слова містять в собі велику брехню.

Одна мінута необережности нищить цілоденну роботу.

Хто жиє сам для себе, той для нікого не жиє.

Мудрий чоловік ступає повільною ходою; він стає твердо одною ногою, заки піднесе другу.

Сумнів це коритар, через який мусять усі перейти, заки дійдуть до святині Мудрости.

Зневохочення є найбільшим нещастям для чоловіка. Воно убиває його силу.

Незадоволення є першим кроком до поступу чоловіка або нації.

НАЙБІЛЬШИЙ ВОДОПАД.

Найбільший водопад є в англійській Ґуяні в півден. Америці, на ріці Казенатар, (доплив горішньої ріки Ріо Портаро). Водопад високий на 250 метрів, отже пять разів більший від водопаду Ніягари. Широкий водопад на 120 м.

Катальоґ Книгарні „Свободи“

“SVOBODA”, 83 Grand St., JERSEY CITY, N. J.

СЛІВЦЕ ДО НАШИХ ПОКУПЦІВ

Хто більше читає той більше знає.

Се вже неоспоримий факт, що народи, які сьогодня стоять висше культурно, завдячують се просвіті, — і читанню книжок. Вони не жаліли гроша на піддержане своєї літератури, не жаліли часу на читанне книжок, не дивились обоятно на просвітні потреби. Не диво отже, що й піднеслись висше від инших народів. — Нам треба памятати се, що й вони колись стояли низше, тому перед нами так само отворена дорога до більшого поступу як у них. До сього не запізно. Одначе сього ми потребуємо зараз, а не колись. На світі красше стане, если народи будуть менше більше однаково стояти культурно і просвітно, бо тоді один буде мусів другого рівно трактувати. Читайте отже книжки і то читайте найбільше, а будучність перед Вами.

ДЕ СВІДОМІСТЬ, ПРОСВІТА, ПОСТОЯННІСТЬ — ТАМ СИЛА!

Всі члени Українського Народного Союза повинні памятати при купні книжок, що весь прихід з книгарні „Свободи” остається в їх організації, себто в руках самих членів та членкинь У. Н. Союза.

Товариства, Братства й Сестрицтва Українського Народного Союза повинні памятати при замовлюванню книжок і друкарських робіт, що, замовляючи сі книжки й роботи в друкарні „Свободи”, дають заробляти своїй власній організації, себто збогачують самих членів та членкинь У. Н. Союза.

КНИЖКИ РІЖНОГО ЗМІСТУ.

(Твори зазначені звіздкою (*) є друковані в Америці, зглядно в Канаді; твори зазначені хрестиком (†) вийшли друком у старім краю; твори без жадних знаків є видані „Свободою”).

ВКАЗІВКИ ДЛЯ ЗАМОВЛЯЮЧИХ КНИЖКИ: — Кождий замовляючий книжки повинен виписати виразно всі титули книжок, які йому подобались і обчислити загальну належитість за книжки. Гроші належить посилати через почтовий або експресовий моні-ордер. Книжок на C. O. D. не висилається. Адреса замовляючого мусить бути написана як найдокладнійше. Мешкаючі по малих місцевостях повинні при замовленню книжок посилати 10 центів на реджістер. За недоручені книжки, коли замовляючий не прислав на реджістер 10 центів, книгарня не відповідає. — Замовлені книжки висилаємо відворотною почтою. Гроші належить посилати наперед.

ДЛЯ ТИХ, ЩО ХОТЯТЬ ЗАНЯТИСЬ РОЗПРОДАЖИЮ КНИЖОК, ДАЄМО ЗНАЧНИЙ ОПУСТ.

Гроші належить посилати на почтовий або експресовий моні-ордер на імя, яке подаємо у понисшій адресі.

„SVOBODA“, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.